

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБІТ ЗІ СКЛАДАННЯ КОШТОРИСУ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Визначено зміст кошторисно-бюджетного фінансування соціальної сфери, охарактеризовано організацію робіт зі складання кошторису дошкільного навчального закладу і змістовне наповнення основних його статей. Означено проблеми нормування витрат на утримання дошкільних навчальних закладів і запропоновано шляхи їх вирішення.

An essence of the estimate-budgetary financing of social sphere is determined, the organization of works on drafting of estimate of preschool educational establishment and the profound filling of his principal items is described. The problems of setting of norms of charges on allowance of preschool educational establishments is marked and the ways of their decision are offered.

Соціальну сферу охоплює кошторисне фінансування, сутність якого полягає у виділенні бюджетних асигнувань на основі спеціального розрахункового документа — кошторису. Кошторисно-бюджетне фінансування - це метод безповоротного, безвідплатного відпуску грошових коштів на утримання установ, що перебувають на повному фінансуванні з бюджету, на основі фінансових планів кошторисів витрат. Планування бюджетних видатків здійснюється із використанням нормативного методу, розрізняють матеріальні, фінансові та бюджетні норми [1, с.97]. Зміст нормування полягає в створенні науково обґрунтованої системи нормативів, яка повинна забезпечити якісний рівень планових розрахунків. Основою практичного нормування можуть бути загальні соціальні нормативи, передбачені окремими законодавчими актами. Соціальна орієнтація суспільства розширює поле для використання науково обґрунтованих соціальних стандартів і нормативів. На жаль, їх відсутність у даний момент зумовлена не тільки недосконалістю правової бази, але і браком наукових досліджень у цій сфері [2, с.131]. В Україні недостатньо розроблену теорію бюджетного нормування, в економічній літературі і в Бюджетному кодексі відсутнє чітке формулювання понять норм і нормативів.

Визначення обсягів фінансування бюджетної установи ґрунтується на: показниках, що характеризують кількісні параметри діяльності бюджетної установи (оперативно-сітьові показники); нормативах видатків у розрахунку на певний кількісний показник (бюджетне нормування). Оперативно-сітьові показники поділяються на дві групи: а) виробничі показники, які характеризують профільну діяльність даної установи, що в свою чергу, розмежовуються на: вихідні - об'єктивно існуючі на даний період часу; похідні — визначаються за певними нормами; б) загальні показники, які характеризують будівлю бюджетної установи. Бюджетне нормування полягає у встановленні бюджетних норм та

бюджетних нормативів. Норми витрат характеризують обсяг видатків на одну розрахункову одиницю і служать основою для визначення розміру необхідних матеріальних і нематеріальних благ, тоді як норматив має додаткове призначення, що полягає в державному регулюванні тих чи інших розподільчих відносин. Бюджетний норматив, на відміну від бюджетної норми, не пов'язаний безпосередньо з одиницею нормування.

Норми і нормативи використовуються як базовий елемент під час розробки планів діяльності установ освіти, а також для обґрунтування варіантів розвитку освітньої сфери країни в цілому. Система норм і нормативів включає: соціально-економічні норми та нормативи; норми та нормативи розвитку матеріальної бази і соціальної інфраструктури; економіко-екологічні норми і нормативи [3, с.139]. Відповідно ст. 19 Закону України «Про дошкільну освіту» розробку та затвердження державних нормативів фінансового, матеріального забезпечення дітей та матеріально-технічного оснащення дошкільних навчальних закладів покладено на спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у галузі освіти і науки.

У практичній діяльності навчальних закладів застосовуються чотири види кошторисів витрат: індивідуальні, загальні, зведені та кошториси витрат на централізовані та інші заходи. Види кошторисів відрізняються між собою різним рівнем узагальнення інформації про видатки. Індивідуальний кошторис відображає вимоги у коштах кожного окремого навчального закладу з урахуванням специфіки його функціонування. Загальні кошториси складаються для видатків груп однотипових навчальних закладів. Зведені кошториси вміщують всі видатки на утримання бюджетних установ, що підпорядковані Міністерству освіти і науки України. Такі кошториси об'єднують всі індивідуальні, загальні кошториси та кошториси на централізовані заходи. Кошторис бюджетних установ має такі складові частини: загальний фонд, який містить обсяг надходжень із загального фонду бюджету та розподіл видатків за повною економічною класифікацією видатків на виконання бюджетною установою основних функцій; спеціальний фонд [4].

Кошторис витрат дошкільного навчального закладу є основним документом, який визначає обсяг, цільове спрямування і поквартальний розподіл коштів, призначених на утримання закладу. На основі кошторису передбачаються асигнування в бюджеті й відпускаються кошти для фінансування дошкільних навчальних закладів. Кошторис складається з 4 частин: загальні відомості; виробничі показники; розрахунки по видах витрат; зведення витрат. У кошторисі показуються всі витрати дошкільного закладу і джерела їх покриття. На додаткові заходи (проведення літнього оздоровлення, утримання в дитячих садках спеціальних груп, які організуються за рахунок коштів батьків) складаються окремі кошториси.

Обчислена закладом на майбутній рік сума витрат як в цілому, так і за окремими статтями наводиться в кошторисі у зіставленні з сумами, затвердженими на поточний рік з врахуванням внесених змін, і з фактичними витратами за попередній період — залежно від того, коли складається кошторис. Зіставляючи зазначені дані, слід виявити відхилення,

що виникли в процесі виконання кошторису, встановити їх причини, з тим, щоби правильно визначити витрати на майбутній рік. Витрати, включені до кошторису, повинні бути обґрунтовані розрахунками, доповнюватися загальними відомостями про матеріально-технічну базу і виробничі показники, які характеризують обсяг діяльності закладу (кількість груп, дітей тощо). Обов'язковим додатком до кошторису є тарифікаційний список педагогічного, медичного та іншого персоналу дошкільного закладу. Поквартальний та помісячний розподіл витрат і надходження плати батьків здійснюється дошкільним навчальним закладом після прийняття кошторису вищестоящою організацією. Розподіл витрат повинен враховувати сезонність, всі інші витрати при незмінності протягом року кількості дітей та інших виробничих показників, а також приміщень дошкільного закладу розподіляються рівномірно по кварталах. Якщо ж передбачається, наприклад, збільшення кількості дітей, тоді додаткові витрати (по заробітній платі, харчуванню тощо) повинні відбитись у витратах відповідних кварталів.

Обсяг витрат на утримання дошкільного навчального закладу залежить в основному від кількості груп, дітей і кількості днів перебування одної дитини в дитячому закладі, причому останні два показники заповнюються окремо по дошкільних і ясельних групах різної тривалості перебування дітей. Всі ці показники наводяться у спеціальному розділі кошторису «Виробничі показники». При встановленні засновником режиму роботи дошкільних навчальних закладів обов'язковим є попереднє вивчення попиту батьків. Міністерство освіти і науки України рекомендує у кожному дошкільному навчальному закладі: для дітей раннього (від 2 місяців до 3 років) і молодшого дошкільного віку (від 3 до 4 років), враховуючи фізіологічні особливості дітей та специфіку роботи з ними, організувати групи з 12-годинним режимом роботи; для дітей середнього (від 4 до 5 років) та старшого дошкільного віку (від 5 до 6(7) років) у кожному дошкільному навчальному закладі організувати не менше однієї групи з 12-годинним режимом перебування [5]. Можуть створюватися групи короткотривалого перебування дітей, які працюють цілорічно або сезонно [6]. Наповнюваність груп у дошкільних навчальних закладах становить: для дітей віком до одного року - до 10 осіб; від одного до трьох років - до 15 осіб; від трьох до шести (семи) років - до 20 осіб; різновікові - до 15 осіб; з короткотривалим і цілодобовим перебуванням дітей - до 10 осіб; в оздоровчий період - до 15 осіб. Засновник (власник) може встановлювати меншу наповнюваність груп дітьми у дошкільному навчальному закладі.

Основною статтею кошторису є оплата праці працівників бюджетних установ (код 1110). По ній передбачаються асигнування на виплату заробітної плати педагогічному, медичному та адміністративно-обслуговуючому персоналу. Обсяг цих асигнувань визначається у відповідності із затвердженим штатним розкладом і встановленими ставками заробітної плати. Педагогічне навантаження педагогічного працівника дошкільного навчального закладу незалежно від підпорядкування, типу і форми власності відповідно становить: вихователя групи компенсуючого типу - 25 годин; соціального педагога і практичного психолога - 40 годин; практичного психолога дошкільного

навчального закладу (ясел-садка) компенсуючого типу, вчителя-дефектолога і вчителя-логопеда - 20 годин; музичного керівника - 24 години; інструктора з фізкультури - 30 годин; вихователя-методиста - 36 годин на тиждень, що відповідає тарифній ставці.

Штатні розписи державних і комунальних дошкільних навчальних закладів незалежно від підпорядкування та типу встановлюються відповідним органом управління освітою на основі Типових штатних нормативів дошкільних навчальних закладів, затверджених спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти і науки за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі фінансів. Однак до цього часу такі Типові штатні нормативи Міністерством освіти і науки України ще не затверджено, хоча відповідна робота з цього питання ведеться. Тому при визначенні обсягів фонду оплати заробітної праці та розробленні штатних розписів конкретних дошкільних навчальних закладів, зокрема дитячих садків, ясел-садків, ясел-садків компенсуючого типу, можуть застосовуватися Типові штати дитячих садків та ясел-садків, затверджені ще наказами Міністерства освіти колишнього СРСР, зокрема «Про затвердження типових штатів дошкільних установ» від 31 грудня 1971 р. № 103, «Про типові штати дошкільних установ спеціального призначення для дітей з дефектами розумового та фізичного розвитку та про оплату праці учителів-дефектологів і вчителів-логопедів» від 14 жовтня 1975 р. № 136 та «Про доповнення штатів дитячих дошкільних установ, умов оплати праці та тривалості відпустки інструкторів з фізкультури цих установ» від 31 серпня 1987 р. № 167 [7, с.67].

Розмір заробітної плати вихователів, музичних керівників, медичних сестер і завідуючих дитячими садками і яслами-садками залежить від освіти і стажу роботи, а завідуючих дитячими яслами, санітарок і нянь у дитячих яслах — від стажу медичної роботи і визначається на основі відповідних документів про закінчення навчального закладу і стажу роботи, які наводяться в тарифікаційному списку встановленої форми.

Стаття «Нарахування на заробітну плату (код 1120)» охоплює нарахування дошкільних навчальних закладів на фонд оплати праці працівників, зокрема: до Пенсійного фонду; фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку із втратою працездатності; фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття; фонду загальнообов'язкового соціального страхування від нещасних випадків.

Стаття «Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки (код 1130)» містить: Код 1131 «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар» - придбання предметів, матеріалів, обладнання та інвентарю, включаючи канцелярське, креслярське, письмове приладдя та матеріали; виготовлення та придбання документації для дошкільних навчальних закладів; придбання чи передплату періодичних, довідкових, інформаційних видань, підручників; придбання матеріалів та інвентарю для господарських цілей: щіток, мастики, мийних засобів, електричних лампочок тощо; видатки на прання і санітарно-гігієнічне обслуговування дітей; придбання предметів

терміном служби менш як рік чи однорідних малоцінних предметів (посуд, іграшки для дитячих установ, фізкультурний інвентар) тощо.

Код 1132 «Медикаменти і перев'язувальні матеріали» - придбання медикаментів, медико-відновлювальних засобів, бактеріологічних препаратів, перев'язувальних матеріалів; придбання дрібного медичного інвентарю (термометри, ланцети, пінцети, голки тощо).

Код 1133 «Продукти харчування» - видатки на придбання продуктів харчування, а також видатки на безплатне дитяче харчування дітей віком до одного року. Відповідно до ст. 35 Закону України «Про дошкільну освіту» натуральний набір продуктів для харчування дітей дошкільного віку визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я спільно з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки за погодженням з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі фінансів. Організація та відповідальність за харчування дітей у державних і комунальних дошкільних навчальних закладах покладається на Раду міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київську та Севастопольську міські державні адміністрації, районні державні адміністрації та підпорядковані їм органи управління, у сфері яких перебувають дошкільні навчальні заклади. З метою організації раціонального харчування дітей у дошкільних навчальних закладах, визначення рівня його стану, своєчасного вжиття заходів щодо покращення органам управління освітою доручено здійснювати систематичний контроль за організацією харчування дітей у дошкільних навчальних закладах. Вивченню підлягають такі питання: виконання норм харчування у дошкільних навчальних закладах; організація харчування дітей пільгових категорій; правильність встановлення плати за харчування дітей різних категорій; робота щодо покращення матеріально-технічного забезпечення харчоблоків дошкільних навчальних закладів [8].

Код 1134 «М'який інвентар та обмундирування» - видатки на придбання постільної білизни, спецодягу, штор і занавісок. Код 1137 «Поточний ремонт обладнання, інвентарю та будівель; технічне обслуговування обладнання» - видатки, пов'язані з проведенням поточного ремонту обладнання, інвентарю, будинків, споруд, приміщень, які перебувають на балансі та орендованих, з технічним обслуговуванням комп'ютерної, розмножувальної й медичної техніки, а також видатки, пов'язані з придбанням будівельних матеріалів для поточного ремонту приміщень.

Код 1138 «Послуги зв'язку» - видатки, пов'язані з оплатою послуг зв'язку (абонентська плата за телефон, міжміські та міжнародні розмови), оплата всякого роду поштових відправлень (телеграм, листів, бандеролей та ін.), видатки на обслуговування й утримання внутрішнього телефонного зв'язку.

Код 1139 «Оплата інших послуг та інші видатки» - видатки на протипожежну охорону; на утримання в чистоті будинків, дворів, дезінфекцію, технічне обслуговування обладнання; видатки на проведення заходів з охорони праці та техніки безпеки; інші видатки.

Оплата комунальних послуг та енергоносіїв (код 1160). Ця категорія охоплює видатки, пов'язані з оплатою бюджетними установами комунальних послуг та енергоносіїв, включаючи оплату енергоносіїв для виробничих потреб: Код 1161 «Оплата теплопостачання»; Код 1162 «Оплата водопостачання і водовідведення»; Код 1163 «Оплата електроенергії»; Код 1164 «Оплата природного газу»; Код 1165 «Оплата інших комунальних послуг»; Код 1166 «Оплата інших енергоносіїв».

Таким чином, проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що у сфері дошкільної освіти відсутнє чітке регламентування бюджетних витрат на утримання навчальних закладів, яке зводиться до встановлення нормативів наповнюваності груп, навантаження педагогічних працівників, типового штатного розпису і натуральних норм харчування. Окремі елементи нормування містять накази Міністерства освіти і науки України щодо встановлення тривалості роботи груп, організації харчування дітей тощо, не прописані норми бюджетних витрат на розрахункові одиниці дошкільних навчальних закладів. Для забезпечення обґрунтованого рівня видатків по окремим видам, створення рівних фінансових умов функціонування дошкільних навчальних закладів, задоволення їх потреб необхідно розробити єдині соціальні бюджетні норми. Це дозволить раціоналізувати техніку розрахунків видатків, полегшить контроль за якістю складання і виконання кошторисів тощо.

Література

1. Солдатенко О. В. Видатки на охорону здоров'я у бюджетній системі України [Текст] / О.В. Солдатенко // Держава та регіони. – Сер.: Право. – 2009. – №4. – С. 95-101.
2. Корецька С. О. Нормативи та соціальні стандарти в механізмі бюджетного фінансування галузей соціальної сфери [Текст] / С. О. Корецька // Економічний простір. – 2009. - №21. - С.130-137.
3. Левчишена О. Вища школа України на сучасному етапі розвитку в контексті регуляторної політики держави [Текст] / О. Левчишена // Українознавство. – 2009. - №2. - С. 128-132.
4. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 р. N 228 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://zakon.nau.ua/doc/?code=228-2002-%EF>>
5. Про режим роботи дошкільних навчальних закладів: Наказ Міністерства освіти і науки України №1/9-36 від 24.01.2007 р.
6. Про організацію короткотривалого перебування дітей у дошкільних навчальних закладах: Наказ Міністерства освіти і науки України №1/9-431 від 17.05.2005 р.
7. Клименко А. Складання штатного розпису дошкільного навчального закладу [Текст] / А. Клименко // Дошкільне виховання. – 2008. - №2(19). – С.67-76.
8. Про здійснення контролю за організацією харчування дітей у дошкільних навчальних закладах: Наказ Міністерства освіти і науки України №1/9-394 від 21 червня 2007 р. від 21 червня 2007 р.